

Sámi Duodji ry:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Sámi Duodji ry:n tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa yhdistyksen jäsenten, työntekijöiden ja alueiden kesken sekä ennaltaehkäistä syrjintää Sámi Duodji ry:n toiminnassa. Tavoitteena on lisätä johtokunnan ja henkilöstön tietoa tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelma

Yhdenvertaisuussuunnitelmaa sovelletaan Sámi Duodji ry:n johtokunnan Sámi Duodji ry sisäisessä toiminnassa, yhdistyksen järjestämässä tapahtumissa ja koulutuksissa ja yhdistyksen jäsenten edunvalvonnassa. Kyseistä suunnitelmaa sovelletaan tapahtumiin, joita Sámi Duodji ry järjestää yhdessä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Sámi Duodji ry:n jäsenistöltä edellytetään tämän suunnitelman periaatteiden noudattamista. Sámi Duodji ry:n johtokunta valvoo tämän toteutumista. Sámi Duodji ry:n johtokunnan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista valvoo puheenjohtaja, ja hänen ollessa estynyt varapuheenjohtaja.

Suunnitelman mukaisesti Sámi Duodji ry:n johtokunnan jäsenillä tai koulutuksen ja tapahtumien järjestävillä henkilöillä on velvollisuus puuttua mahdollisesti ilmeneviin häiriötilanteisiin. Mahdolliset häiriötilanteet pyritään selvittämään keskustellen asianomaisten kanssa. Ongelmatilanteissa toimitaan jäljempänä esitetyn suunnitelman mukaan.

Sámi Duodji ry käyttää suunnitelmassaan Suomen YK-liiton määritelmää tasa-arvosta:

”Tasa-arvolla tarkoitetaan ihmisten samanarvoisuutta eli yhdenvertaista arvoa ja asemaa niin yksilönä kuin yhteiskunnan jäsenenä. Keskeistä on yksilöiden ja yhteiskunnan eri ryhmien, kuten eri vähemmistöjen ja valtaväestön väliset tasa-arvoiset suhteet. Tasa-arvoon kuuluu kaikkien ihmisten samanarvoisuus riippumatta ihmisen yksilöllisistä tekijöistä kuten kansallisesta alkuperästä, rodusta, väristä, sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta, kielestä, uskonnosta, poliittisesta mielipiteestä, yhteiskunnallisesta asemasta tai varallisuudesta.”

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan ihmisten tasa-arvoista asemaa yksilöllisistä tekijöistä riippumatta.

Tasa-arvo ja -yhdenvertaisuusohjelmassa huomioitavat käsitteet

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että jokainen on samanarvoinen yksilönä riippumatta mistään henkilöön liittyvästä syystä kuten esimerkiksi iästä, sukupuolesta, kansalaisuudesta, vakaumuksesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta (Syrjintä.fi, 2019). Yhdenvertaisuudesta säädetään Yhdenvertaisuuslaissa (1325/2014).

Häirintä

Häirintä on ihmisarvoa tarkoituksellisesti loukkaavaa käyttäytymistä, joka liittyy suoraan henkilön ominaisuuksiin ja niiden kautta luo häntä nöyryyttävän, loukkaavan tai uhkaavan ilmapiirin (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014).

Syrjintä

Syrjintä tarkoittaa ihmisen huonompaa kohtelua johtuen jostain henkilön ominaisuudesta (Yhdenvertaisuusvaltuutettu). Syrjintää aiheuttavia ominaisuuksia voivat olla muun muassa perhesuhteet, uskonto tai muu vakaumus, sekä vammaisuus (Yhdenvertaisuusvaltuutettu). Syrjintä voi olla välillistä tai välitöntä. Välitöntä syrjintä on silloin, kun jotakuta kohdellaan epäsuotuisammin jonkin ominaisuuden perusteella (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014). Välillistä syrjintä on tilanteissa, joissa yhdenvertaiseksi kuviteltu sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäsuotuisampaan asemaan (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014)

Sukupuoli

Tasa-arvolain nojalla henkilöä ei saa syrjiä sukupuolen, sukupuoli-identiteetin tai sukupuolen ilmaisun perusteella myöskään silloin, jos edellä mainitut asiat eivät ole selkeästi määriteltävissä ulospäin (Seta). Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan yksilön omaa kokemusta sukupuolestaan riippumatta biologisista ominaisuuksista (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos).

Ikä

Ikäsyrjintä on ikään perustuvaa syrjintää, ja sen kohteena voivat olla kaiken ikäiset ihmiset. Ikäsyrjintää ilmenee erityisesti tilanteissa, joissa henkilö poikkeaa selvästi muun ryhmän ikäjakaumasta tai elämäntilanteesta. Ikäsyrjintä perustuu usein väärin tulkintoihin tai ennakkoluuloihin eri ikävaiheista tai ikääntymisestä, joten oikeelliset tiedot auttavat ehkäisemään ikäsyrjintää. (Yhdenvertaisuusvaltuutettu / Yhdenvertaisuuslaki)

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman lainsäädännöllinen perusta on Yhdenvertaisuuslaissa [\(30.12.2014/1329\)](#) 1§ ja 8§: ssä (ks. viite 1)

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen käytännön toimenpiteet monikulttuurisessa Sámi Duodji ry:ssä

Sámi Duodji ry:n rikkaus on sen kulttuurisessa monimuotoisuudessa. Yhdistyksen jäsenenä on inarinsaamelaisia, koltansaamelaisia ja pohjoissaamelaisia ja sen toiminta on kaikesta syrjinnästä ja häirinnästä vapaata toimintaa. Sámi Duodji ry:n toiminnassa pyritään tasa-arvoisuuteen ja yhdenvertaisuuteen, ottaen huomioon yhdistyksen kulttuurillinen monimuotoisuus. Uskonto, poliittinen ja/tai kulttuurinen vakaumus, kieli, sukupuoli, seksuaalinen suuntautuminen tai mikään muu henkilön ominaisuuteen liittyvä asia ei saa vaikuttaa Sámi Duodji ry:n toimintaan osallistumiseen.

Jäsenistön yhdenvertaisuuden turvaamisessa tulee huomioida erikseen vähemmistöasemassa olevat koltta- ja inarinsaamelaisjäsenistö.

Ongelmatilanteita voivat olla esimerkiksi esteellisyys, epätasa-arvoinen kohtelu, häirintä-, kiusaamis- ja syrjintätilanteet.

Sámi Duodji ry pyrkii tavoittamaan viestinnällään koko jäsenistön. Viestinnässä pyritään ottamaan huomioon kaikki kolme virallista saamen kieltä; inarinsaame, koltansaame ja pohjoissaame. Viestintää toteutetaan tasapuolisesti kaikissa yhdistyksen viestintäkanavissa (esim. Facebook, Instagram, internet-sivut, sähköpostilista, postitettu jäsenkirje). Viestinnän sisältö pyritään pitämään yhtäläisenä kaikissa viestintäkanavissa. Viestinnän tavoitteena on tiedottaa tasapuolisesti kaikista yhdistyksen toiminnan osa-alueista.

Sámi Duodji ry:n tavoitteena on järjestää toimintaa, joka tavoittaa mahdollisimman monipuolisesti jäsenistön. Pyritään järjestämään kurssi- ja pajatoimintaa ja osallistumaan yhteisiin tapahtumiin. Järjestettävässä toiminnassa pyritään huomioimaan entistä paremmin elämän vaiheissa olevat jäsenet. Toiminnassa on pyrittävä alueelliseen ja kielelliseen tasa-arvoon. Tavoitteena on luoda helposti lähestyttävä ilmapiiri koko jäsenistölle.

Ongelmatilanteisiin puuttumisen toimintamalli

Ensisijainen keino ongelmatilanteiden välttämiseen koko yhdistyksen toiminnassa on niiden ennaltaehkäisy. Tähän yhdistys pyrkii muun muassa huomioimalla jäsenistön moninaisuuden, jonka pohjalta tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta pyritään toteuttamaan.

Jos ongelmatilanteita ilmenee, Sámi Duodji ry:n johtokunnan jäsenillä on oikeus ja velvollisuus puuttua tilanteeseen. Muilla tapahtumaan osallistujilla on velvollisuus ilmoittaa ongelmatilanteista koulutuksen / tapahtuman järjestäjille tai Sámi Duodji ry:n johtokunnan jäsenille.

Ongelmatilanteissa pyritään ensisijaisesti löytämään ratkaisu keskustelemalla osapuolten kanssa.

Jäsenten mahdollisuudet edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta

Sámi Duodji ry:n jäsenet voivat omalla toiminnallaan edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta yhdistyksessä. Jäsenet voivat epäkohtia huomattaessaan ilmoittaa asiasta Sámi Duodji ry:n johtokunnalle suoraan tai anonyymisti.

Viite 1

1 § Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa sekä tässä tarkoituksessa parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

8 § Syrjinän kieltö

Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi tässä laissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä.

Sámi Duodji ry Johtokunta 2.11.2020